

ZUHANÁS KÖZBEN

Kezdetben egészen kótyagos voltam, és nem is tudtam, hogy zuhanok. Megzavarodott érzéseim egymásnak ütköztek, mint macskák a zsákban. Nem tudván, hogy zuhanok, nem féltem a zuhanástól. Csak émelyített a zűrzavar.

Aztán hozzászoktam. A megszokás unalmat szült. Unalmamban az unalom okát kerestem, és megállapítottam, hogy azért unatkozom, mert hozzászoktam. De mihez szoktam hozzá?

A zűrzavarhoz, természetesen. De mitől van zűrzavar? Rájöttem, hogy saját súlypontom körül forgok, vagyis bukfacezem. Miért? Nem tudom meg, amíg abba nem hagyom a bukfacezést. Végtagjaimmal manőverezve végre sikerült függőleges helyzetbe kerülnöm. Vagyis olyanba, hogy a sziklapárkányokon növény mohák, zuzmók és csenevész bokrok a lábam felől érkező hűvös szél mellett, s a fejem fölött tűntek el. Csak ekkor értettem meg, hogy zuhanok, és kezdtem félni.

Persze nem annyira magától az eséstől féltem, inkább a következményeitől. A zuhanás, noha önmagában ártalmatlan, nem tarthat örökké. De már jó ideje féltem, s a vég nem következett be. Megszoktam hát a félelmet is, legalább annyira, hogy helyzetemet megvizsgálhassam.

Egy fal mentén zuhantam, mindenütt végtelen tér volt. A falból helyenként párkányok és szirtek ugrottak ki. Eszembe jutott, hogy felhasználhatnám a fal kiugróit, megragadnék egy sziklafokot, fát, vagy akár fűcsomót, megkapaszkodnék valamiben, hogy ne zuhanjak tovább. Vizsgálódva néztem lefelé, és vártam az alkalomra. Feltűnt egy borókabokor. Kinyújtottam a kezem, s amikor melléje értem, megragadtam. Nagyot reccsent, és lám, repülök tovább, két kezemben a borókabokor, mintha látogatóba készülnék, ilyen képtelen csokrot szorongatva.

Elengedtem hát, repüljön csak egyedül, ha már nem vehetem hasznát. Talán jobb alkalom is adódik. Amott egy elég nagy fáska, szemre sokkal szilárdabb a borókabokornál. Ismét szétterpesztem ujjaimat, és amint melléje érek, elkapom. Égszakadás, földindulás, megint repülök, de ezúttal álmétközve veszem észre, hogy négy kezem van, mind a négy markolja görcsösen a letörött ágat. De nem, csak kettő az enyém, a másik kettő egy illetőé, aki – míg én lefelé néztem – észrevétlenül mellém ért odafentről, és ugyanakkor ragadta meg a fáskát, amikor én. Kővérebb lévén, súlyosabb nálam, gyorsabban repült. (Az űrben minden test egyforma sebességgel esik, de úgy látszik, nem az űrben estünk, vagy mit tudom én.) Utolért, és most együtt repülünk, szemtől szembe, bámuljuk egymást közvetlen közelről. Közöttünk az ág, amelyet együttes erővel tartunk. Végül ő levette róla egyik kezét, s udvariasan kalapot emelt.

– X. Y. – mutatkozott be. (A fene jegyzi meg.)

Biccentettem, de korántsem töltött el baráti érzés iránta. Miatta zuhanok tovább, mert a fáska kettőnk súlyát nem bírta el. Ha ő nem jön ... akkor. Ha magam lehetnék ... most. Hiszen most még gyorsabban esem, mint addig, meg a kettőnk súlykülönbsége is terhel. Mégsem engedtem el az ágat, bár így egyszerűen megszabadulhattam volna tőle.

– Maga is zuhan? – érdeklődött együgyűen. Szemlátomást extrovertált, piknikus alkat.

– Ühüm...

– Akkor együtt fogunk zuhanni – örvendezett, mintha bizony lenne rá oka.

Miért ilyen biztos benne? Nem gondol arra, hogy bármikor elengedhetem a fát? De még mindig haboztam. Hátha igaza van, hogy kedélyesebb társaságban zuhanni? Kettesben, sőt talán hármásban, mert az ágon egy kis zöld bogár mászott.

– Kiszakadt – mondtam szemrehányóan. Legalább ne higgye, hogy el vagyok ragadtatva, amiért tovább zuhanhatok, az ő hibájából. Legalább érezze, hogy ő a ludas.

– A fára gondol? – nevetett. – Nem az első és nem az utolsó. Elkaptam én már egypárat, de mindig így jártam. Rá se ránts.

Rá se rántsak! Mintha a kávéházi asztalnál üldögnénk! Ostoba ez vagy pimasz?

– Nicsak, oda nézzen!

Szemével és fejével intett, hogy nézzek hátra. Vagy háromszáz méterre tőlünk egy csíptető, idősebb úr repült lefelé, tisztos egyetemi tanárnak látszott. Egy zergét tartott átölelve, amely vadul rúgkapált, szarvával pedig a levegőt döfkölte. Nyilván belekapaszkodott röptében, mint mi a fába, és most együtt zuhannak tovább, de valami esztelen remény visszatartja attól, hogy elengedje kapálózó foglyát.

– Tehát nem vagyunk egyedül?

Válaszul fél kézzel elengedte az ágat, és nagy félkört írt le. Pillantásommal követtem a mozdulatát.

Csak most vettem észre, hogy a tér tele van hulló alakokkal. Eddig annyira elfoglalt a saját sorsom, meg a fal figyelése, hogy nem is néztem oldalt és hátra, az ürességbe.

Néhányan bukfenceztek, mint korábban én is, mások fejjel lefelé zuhantak, vagy fejjel felfelé, ahogyan én most. Voltak olyanok is, akik vízszintes helyzetben estek, mintha láthatatlan heverőn feküdnének. Általában a zuhanás két módját lehetett megkülönböztetni: egyesek kapaszkodtak valamibe, mások lemondtak a kapaszkodásról, és szabadon estek. Az utóbbiak voltak kevesebben.

E kisebbségben akadtak olyanok, akik arslános eleganciával zuhantak. Látszott, hogy sokat adnak a stílusra. Lábak egymás mellett, kezek könnyedén csípőre téve, büszke fejtartás, hetyke tekintet. Mások meg csak úgy potyogtak, hadonászva, vagy egyszerűen elhagyva magukat, mint laza testrészek halmaza.

Egy fiatalember húzott el mellettünk. Kezében havasi gyopárt tartott. Belekapaszkodott, bár aligha remélte, hogy az megtartja.

– Széplélek – kacsintott rám cinkosan útitársam, amannak pedig odakiáltott: – Ó, de gyönyörű!

Még tapsolni is készült, de észbe kapott. Ő sem akarta elengedni az ágat. Ragaszkodott hozzá, mint a professzor a zergéjéhez.

Koros hölgy szállt el mellettünk, gyökerestül kitépett füveket szorongatott. Nyilván beléjük kapaszkodott valamikor. Valamikor régen, mert a füvek elhervadtak, elszáradtak, de úgy dédelgette őket, mintha friss virágok volnának. Azonkívül mindenféle gallyat, kórót aggatott magára, szatyrában pedig kavicsokat tartott.

– Emlékek – magyarázta útitársam. A hölgynek gavallérosan köszönt.

– Ismeri?

– Nem, de sajnálom.

Abbahagyta a nézelődést, mert viszkedett a kezem. A bogár rám mászott az ágról, és sétára indult a kezem fején. Ráfújtam, erre megállt, mozdulatlanra dermedt, és láthatatlan, szőrös lábaival erősen belém kapaszkodott. Úgy tett, mintha nem létezne. Megint le akartam fűjni, de útitársam visszatartott.

– Hagyja, mit árt magának!

– Viszket.

– Mondja már. Úgyis ...

Nem fejezte be, de kitaláltam, mit akart mondani. Békén hagytam a bogarat. Várt egy ideig, aztán továbbsétált.

Társamat új színben tüntette fel ez a kimondatlan célzás. Tehát mégis tisztában van helyzetünk tragikumával – amennyiben a zuhanást helyzetnek nevezhetjük –, nem olyan bárgyú optimista, mint hittem. Komolyan beszélhetek vele.

– Soká tart még? – kezdtem, szintén a célzásnál maradva.

– Honnan tudhatnám? Először meg kellene tennem az egész utat lefelé, aztán meg visszafelé, hogy valamilyen fogalmam legyen róla.

– Visszafelé... Látott már valakit visszajönni?

– Nem láttam.

Ebben a pillanatban erős fájdalmat éreztem a derekam táján. Rögtön hátranéztem, és még éppen láthattam a puffadt, kövér, eltorzult arcot és a szitkokat kiabáló, tátott száját. Meg a távolodó lábat, amely belém rúgott.

– Miért?! – És visszaordítottam, bár a támadó már nem hallhatott.

– Még kérdezi? A zuhanásért.

– De hát nem az én hibám, hogy ő zuhan!

– Persze hogy nem a magáé, sem az enyém, sem senkié. De ő mindenkin bosszút áll. Az ilyen azt rúgja, aki elébe kerül. És ha nem éri el, akkor legalább leköpi. Nagyon fáj?

– Nagyon.

– Akkor legalább nem viszket. – (Csakugyan, ehhez a fájdalomhoz képest a viszketés semmiség volt.) – Van nálam köhögéscsillapító tableta, nem kér?

– Hiszen nem köhögök.

– Mindegy, csak az a lényeg, hogy bevegyen valamit. Meglátja, hogy használ.

Bevettem, és valóban használt. Útitársam tapasztalt ember.

Szerencsére nem mindenki viselkedett úgy, mint az a briganti. Az egyik úgy zuhant, mint a többiek, de folyton az óráját nézte, és azt kiabálta:

– Sietek, rohanok!

– Hová siet annyira? – kérdeztem csodálkozva.

– Felfelé!

– Hogyhogy felfelé, hiszen...

– Psszt... – hallgattatott el útitársam. – Hagyja rá.

– Repülök felfelé! Halleluja! – kiáltott amaz, és nyílsebesen zuhant lefelé.

Csak egyszer találkoztam olyannal, akinek a zuhanása irigységet keltett. Azt hiszem, ha én magam is nem potyogtam volna, és meglátom ezeket a zuhanókat, elragadtatásomban rögtön utánuk ugrom. Azért mondom, hogy „utánuk”, mert ketten voltak. Nagyon fiatal mind a kettő, összeölelkezve zuhantak, és egymás szemébe néztek. Valószínűleg olyasmit láttak ott, amit rajtuk kívül nem látott senki. Ügyet sem vetettek a környezetükre, talán nem is tudták, hogy zuhannak, de ha tudták is, teljesen közömbös volt nekik.

Társam szintén felfigyelt rájuk, de hallgatott, ahogyan én is, mert valamiféle szégyen és bosszúság vett erőt rajtuk. Kerülni igyekeztünk egymás tekintetét, és haragudtunk egymásra. Én nehezteltem rá, hogy ő az, ő pedig énrám, hogy én vagyok.

De mindez semmi volt ahhoz a kalandhoz képest, amely ezután várt ránk. Éppen nem néztem semerre, mert a bogarat figyeltem, amely ide-oda mászott, végül bal kezem kisujjának hegyére telepeden, ott egy kicsit téblábolt, majd hirtelen széttárta apró szárnyacskáit.

– Oda nézzen! – kiáltottam. – Nem kellene kitérni ?

Társam elsápadt, de nem a javaslatom miatt. Másfelé nézett, a lába alá.

– Ott, ott... – dadogta, s képtelen volt többet kinyögni.

Én is lenéztem, és rögtön megfeledkeztem a bogárról.

Mivel megszoktam, hogy ki-ki magában zuhan, először meg sem értettem, hogy az a sötét, szürkés tömeg emberekből áll. Ők is estek, de hogyan! Zárt gömböt alkottak, az átmérője lehetett vagy egy kilométer, és úgy akaszkodtak össze, hogy egyikük sem fordult arccal kifelé, hanem mindegyikük befelé nézett. Nem látszott egyetlen arc sem, csak kidomborodó hátaik és fenekük. Egymásba ékelve, sajtolva, gyömöszölve, szabályos gömbalakzatot alkottak. Afféle kis bolygót. A gömb erős szagot árasztott.

– Nagyszerű! – kiáltottam, mert lenyűgözött a gigászi látvány.

– Megőrült?! Hiszen egyenesen felénk repülünk. Tenni kell valamit, különben végünk !

– Miért? Messziről szépen fest.

– Messziről, de nem közlől. És egyre közelebb jön!

Csakugyan, a gömb közeledett, felszínének görbéje szemlátomást laposodott, már horizontot alkotott, igaz, még íveset. Már nem is gömböt láttam, csak egy óriási domborulatot, s tompa moraj hallatszott belőle.

– Gombolja ki, gyorsan!

– Mit gomboljak ki?

– A zakóját!

Nem gondolkoztam a különös parancson, hanem követtem példáját. Ő a kabátját gombolta ki, én a zakómat. A kabát szétterült, mint egy ejtóernyő, a zakóm is, de ez nem volt olyan hatásos, mint a nagykabát. Kicsit lelassultunk, de hamarosan megint a régi sebességre gyorsultunk fel.

– Hiába! Ez a nyavalya vonz minket!

Valóban, a gömb tömege, az ismert fizikai törvénynek megfelelően, gravitációs mezőt hozott létre. Már úgy látszott, nincs menekvés, mindenképpen ott kötünk ki a morajló, fortyogó masszán.

Ekkor elfacsarodott az orrom, és hatalmasat tüszentettem. A tüszentés úgy hatott, mint a reaktor bekapcsolása az úrhajóra; irányt változtattunk. Függetlenül zuhanás helyett oldalra szálltunk, s elrepültünk a bolygó felszíne mentén. Mire az ellenlökés hatása megszűnt, túl voltunk a bolygó periméterén, nem messze tőle, de elég távol ahhoz, hogy amikor ismét felülkerekedett a szabadesés – amely erősebb a bolygótömeg vonzásánál –, biztonságosan elkerülhessük. Elég jól láttam hepehupás, hullámzó felszínét, amely végtagok nélküli hátaból és fenekéből szövődött össze, mivel a gyökerekként mélybe nyúló végtagok nem látszottak. És egyetlen arc sem. Megsüketített a lárma és a zúgás, hőség csapott felénk, a bűz megfosztott érzékeinktől, de hamarosan minden túl voltunk. A gömb elmaradt oldalt és felettünk, távolodott, ismét egyre inkább golyóformát öltött.

– Keblemre, pajtás! – kiáltott útitársam, miután kissé magunkhoz tértünk. – Maga aztán legény a talpán. Ha maga nincs... Elgondolni is rémes. De hogyan csinálta?

Hízelt a bámulata és elismerése, de az átélt kaland engem is megrázott, a veszély megnevesített, és nem akartam idegen tollakkal ékeskedni.

– Nem én, hanem a bogár – vallottam be, az igazsághoz híven.

Valóban a bogár volt; a bogár a kritikus pillanatban kiterjesztette szárnyacskáit, felszállt, és egyenesen az orromba repült, az áldásos tüsszentésre ingerelve. Ő mentett meg bennünket. Nem az enyém az érdem.

– Hol van?

De a bogár már sehol sem volt. Megmentett bennünket, és nyomtalanul eltűnt, ahogy egy hóshöz illik. Isten fizesse meg neki. Mindig megőrizzük hálás emlékezetünkben.

Aztán hosszan megtárgyaltuk a szörnyű kalandot. Kiderült, hogy barátom tud egyet-mást a gömbről.

– Eggyel kezdődik. A legközepén van egy, belékapaszkodik közvetve az összes, közvetlenül az a néhány, aki körülötte zuhan. Ebbe a néhányba csimpaszkodik egy tucat, azokba megint több tucat, őket fogja pár száz, és így tovább, tovább, fölmehet akár milliókra. Elméletileg nincs határ.

– Miért jön létre az ilyen golyó?

– Hát, amikor így összebújnak, befelé fordulva, nem látják, hogy zuhannak. A belsők azért, mert hogyan is láthatnák, a külsők meg azért, mert arccal befelé fordulnak, csak a hátuk domborodik kifelé. Azonkívül olyan melegük van, és annyira összepréselődtek, hogy állandó kábulatban élnek, afféle álomban. Hallotta azt a zümmögést? Attól elbódulnak és megnyugszanak.

Lassan elfeledkeztünk a kalandról (és vele együtt a bogárról is). Folytatódott az egyhangú zuhanás. Különféle alakokkal találkoztunk még. Volt, aki úgy tett, mintha madár volna. Karját lengette és csicssergett, azt állítva, hogy nem zuhan, hanem kedvére röpköd. Egy másik élettelen tárgynak tette magát. Akadt mindenféle. De nem sorolom fel őket.

Végül a köd zónájába jutottunk. Hideg és nedvesség vett bennünket körül. Alig láttuk egymás arcát, pedig a távolság oly kicsi volt köztünk.

– Ez már... – kezdtem ezúttal én, óvatosan.

– Bizony, alighanem már közel van.

Sűrűsödött a köd. Már csak társam arcának körvonalait láttam.

– Azt hiszem, el kell búcsúznunk.

Most csak két keze beszélt, mert arcának már a körvonala is szertefoszlott. Azon a helyen, ahol az imént volt, szürke üresség támadt, mint egész környezetünk. Még azt is nehéz megmondani, hol volt az a hely. Négy kéz, kettő az enyém, mellette kettő az övé – az ágon. Csak csuklótól látszanak, mintha levágott kezek volnának. És maga az ág – elhervadt, mint annak az egykor véletlenül látott asszonynak a füvei, aki emlékeit dédelgette. Mikor történhetett?

Két kéz elengedte az ágat, egyik az enyém, másik az övé. Megszorították egymást a térben. Aztán eltűntek valahová. Az ágon még kettő.

Már nincsenek ott. Csak az ág.

Még egy perc.

Egy p...

E...

Murányi Beatrix fordítása